Liečivé rastliny používané na zosilnenie vylučovania moču s obsahom saponínov

Zverejnené: 11. marca 2024 | Autor: PharmDr. Michaela Barkociová, PhD.

Diuretický účinok saponínov je zapríčinený inhibíciou Na+/K+-ATPázy v obličkách a inhibíciou účinku aldosterónu s následným znížením expresie sodíkového kanála αENaC v epiteli obličiek.

Arctii radix – koreň lopúcha (*Arctium lappa* = *Arctium major* – lopúch väčší, *Arctium minus* – lopúch menší, *Arctium tomentosum* – lopúch plstnatý, Asteraceae)

Koreň lopúcha sa na zosilnenie vylučovania moču pri ľahších ochoreniach močových ciest používa perorálne a to vo forme záparu z rezanej drogy, či vo forme prášku, tinktúry a rôznych ďalších druhov kvapalných a tuhých extraktov.

V preklinickom výskume boli zdokumentované antioxidačné, antiflogistické, antidiabetické, diuretické, antiproliferatívne a antimutagénne účinky koreňa. Ten má vďaka obsahu inulínu aj prebiotický efekt a potvrdená bola aj jeho antimikrobiálna aktivita. Rovnaké účinky sa týkali aj plodov alebo semien lopúcha, kým u listov sa potvrdila antioxidačná, antiflogistická a antibakteriálna aktivita. Chýbajú však klinické štúdie u ľudí.

Použitie lopúcha je kontraindikované pri hypersenzitivite na jeho aktívne zložky, alebo na iné rastliny čeľade Asteraceae. Neodporúča sa ani v období gravidity a laktácie z dôvodu nedostatku údajov o bezpečnosti.
Z rovnakého dôvodu sa jeho použitie neodporúča ani u detí a to až do 18 rokov.

Najčastejším a najzávažnejším nežiaducim účinkom koreňa lopúcha je alergická reakcia. Liekové interakcie neboli hlásené.

Solidaginis virgaureae herba – vňať zlatobyle obyčajnej (*Solidago virgaurea* – zlatobyľ obyčajná, Asteraceae)

Vňať zlatobyle je dostupná vo forme rezanej drogy určenej na prípravu záparu, ale aj vo forme rôznych kvapalných a suchých extraktov určených na perorálne použitie počas 2 – 4 týždňov. Okrem saponínov obsahuje aj diureticky účinné flavonoidy, fenolové glykozidy, silicu a fenolické kyseliny.

Po metabolizácii fenolových glykozidov vzniká kyselina salicylová, ktorá je spolu so saponínmi a flavonoidmi nositeľom protizápalového účinku vňati zlatobyle. Okrem neho boli potvrdené aj jej antioxidačné, analgetické, spazmolytické, antibakteriálne, antifungálne, imunomodulačné, antiproliferatívne a diuretické účinky.

U ľudí bolo vykonaných päť klinických štúdií, ktoré taktiež potvrdili diuretický a spazmolytický účinok vňati zlatobyle. Extrakty zlatobyle sa v nich preukázali ako účinné pri úľave od príznakov zápalu močových ciest ako sú kŕče, dysúria a polakizúria, ako aj od príznakov dráždivého močového mechúra.

Najčastejšími nežiaducimi účinkami vňati zlatobyle sú alergické reakcie a mierne tráviace ťažkosti. Liekové interakcie neboli pozorované, ale pri jej užívaní sa neodporúča konkomitantná liečba syntetickými diuretikami.

Kvôli chýbajúcim údajom o bezpečnosti sa použitie zlatobyle neodporúča u detí do 12 rokov a ani v období gravidity a laktácie. Kontraindikovaná je aj v prípade hypersenzitivity na rastliny čeľade Asteraceae a v prípade ochorení srdca alebo obličiek, pri ktorých sa odporúča znížený príjem tekutín.

PharmDr. Michaela Barkociová, PhD.